

Piotrowski, Jan Adam

Zmarli Członkowie : Ś. p. Karol Pomianowski (1874-1948) [nekrolog]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 41, 163-167

1948

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bemerkung über die Volumpotentiale, MZ 35, (1932), s. 625—631; 16) Über die Lage des Schwerpunktes eines ebenen konvexen Bereiches und die Extrema des logarithmischen Flächenpotentials eines konvexen Bereiches, MZ 36 (1932), s. 161—165; 17) Eine Bemerkung über die Volumpotentiale II, MZ 36 (1932), s. 167—170; 18) Über die Niveaukurven logarithmischer Flächenpotentiale, MZ 36 (1933), s. 641—646; 19) Über die Abplattung der Gleichgewichtsfiguren rotierender gravitierender Flüssigkeiten II, MZ 36 (1933), s. 655—676; 20) Sur les potentiels logarithmiques des doubles couches, CR 197 (1933), s. 898—900 (wraz z W. Stożkiem); 21) Über die Grenzwerte des logarithmischen Potentials der Doppelbelegung, FM 22 (1934), s. 109—135 (wraz z W. Stożkiem); 22) Twórczość Leona Lichtensteina w zakresie mechaniki niebios, Mathesis Polska 8 (1933), s. 143—148; 23) Über die Abplattung der Gleichgewichtsfiguren rotierender gravitierender Flüssigkeiten III, SM 5 (1935), s. 111—126; 24) Über das allgemeine Dreikörperproblem, I Mitteilung, SM 8 (1939), s. 28—67; 25) Über das allgemeine Dreikörperproblem, II Mitteilung, SM 8 (1939), s. 92—128.

W. Ślebodziński

Ś. p. Karol Pomianowski
(1874—1948)

Karol Pomianowski był jednym z najwybitniejszych i najbardziej zasłużonych hydrotechników polskich. Pierwsze studia odbywał w II gimnazjum klasycznym we Lwowie i po ich ukończeniu w roku 1894 wstąpił na Politechnikę Lwowską na Wydział Inżynierii. Absolutorium uzyskał w 1898 r. Studia politechniczne młody Pomianowski przeplatał zajęciami praktycznymi. Początkowo upodobał sobie prace drogowe i jako student-praktykant nabył doświadczenia na trasach kolejowych Kołomyja—Zaleszczyki i Przeworsk—Bacherz, a po uzyskaniu absolutorium pracuje, już w charakterze kierownika, przy budowie odcinka kolejowego Chabówka — Zakopane. Po ukończeniu tej pracy Pomianowski przystępuje do egzaminu dyplomowego i w 1900 r. uzyskuje tytuł inżyniera. Do 1901 r. pracuje nadal w terenie, ale czuje jednocześnie nieodpartą potrzebę pogłębienia swojej wiedzy i w tym celu wraca znowu na Politechnikę Lwowską, aby się poświęcić pracy naukowej. Od jesieni 1901 r. inż. Pomianowski czynny jest już jako asystent przy Katedrze Budownictwa Wodnego, a wkrótce potem zostaje mianowany konstruktorem przy tejże katedrze. W roku 1907 poruczono mu

w charakterze zastępcy profesora wykłady z kanalizacji i wodociągów. W latach 1904—1908 ukazuje się szereg artykułów w wydawnictwie Wydziału Krajowego, napisanych przez inż. Pomianowskiego o siłach wodnych w Galicji, a dotyczących Dunajca, Stryja, Skawy, Soly, Operu itd. Za pracę pod tytułem: „Beitrag zur Berechnung der Höchstwassermenge aus Städtegebieten“, która ukazała się w roku 1911 w „Zeitschrift für Gewässerkunde“, inż. Pomianowski uzyskuje na Politechnice Lwowskiej w r. 1913 tytuł doktora nauk technicznych z odznaczeniem. W dwa lata później docent Pomianowski zostaje mianowany profesorem nadzwyczajnym Politechniki Lwowskiej na Katedrze Wodociągów i Kanalizacji, a w roku 1917 uchwałą Kolegium Profesorskiego powołany zostaje na profesora zwyczajnego na tej samej katedrze. Gdy w roku akad. 1917—18 powstała na Politechnice Warszawskiej Katedra Budownictwa Wodnego, zaproszono do jej objęcia prof. Pomianowskiego. Katedrę tę profesor piastuje aż do końca drugiej wojny, tj. do roku 1944, wykładając tzw. Budownictwo Wodne I, w skład którego wchodziły jazy, zbiorniki, siłownie wodne, kanały i przewody. W 1919 r. Rząd Polski zamianował prof. Pomianowskiego profesorem zwyczajnym na Katedrze I Budownictwa Wodnego w Politechnice Warszawskiej.

Jak wiadomo, w roku 1940 okupant zamknął Politechnikę Warszawską i powołał na jej miejsce Państwową Wyższą Szkołę Techniczną o typie nieakademickim. Personel nauczający w tej szkole rekrutował się przeważnie z dawnego personelu politechnicznego. Toteż profesorowie Politechniki, a w tej liczbie oczywiście i prof. Pomianowski prowadzili wykłady w tej szkole nadal na poziomie akademickim, w tajemnicy pomagając i uprzyśtuwając jednocześnie zaawansowanym dawnym studentom Politechniki uzyskanie dyplomów inżynierskich. Pracę na umiłowanej przez prof. Pomianowskiego placówce przerywa dopiero warszawskie powstanie, wybuchłe w sierpniu 1944 roku. Działania wojenne niszczą cały dorobek życia profesora, a ciężkie przeżycia rujnują jego nadwątlone zdrowie. Toteż gdy prof. Pomianowski wrócił do spalonej i zniszczonej Warszawy, gdy ujrzał zrujnowaną doszczętnie swoją placówkę naukową, w którą w ciągu prawie trzydziestu lat wkładał całą swoją wiedzę i doświadczenie oraz całą swą duszę i serce, zrozumiał i poczuł z wiel-

kim bólem i żalem, że nie posiada już ani sił ani zdrowia, aby podjąć na nowo pracę na zgliszczach Politechniki Warszawskiej. Przenosi się przeto do Politechniki Gdańskiej, która tylko częściowo była zniszczona, będąc przekonanym, że tam jeszcze będzie mógł być pożytecznym, że tam będzie mógł poświęcić swoje ostatnie lata życia na wykończenie prac naukowych, podjętych jeszcze przed wojną. W Gdańsku podejmuje prof. Pomianowski natychmiast pracę nad zorganizowaniem Wydziału Inżynierii na polskiej już Politechnice, wkładając w nią cały swój zapał i bogate doświadczenie. Jako dziekan tego wydziału potrafił w bardzo krótkim czasie uruchomić naukowe i dydaktyczne prace, zgromadzić koło siebie grono młodych naukowców, zachęcić i zapalić ich do pracy i przekazać im wreszcie dalsze prowadzenie i rozwijanie ostatniego dzieła swego życia. Wysiłki te jednak jeszcze bardziej go osłabiły, ogrom podjętej pracy zniszczył ostatecznie jego zdrowie i pogrążył go w ciężką chorobę. Prof. Pomianowski przenosi się wiosną 1947 roku do sanatorium w Rabce i tam kończy swoje pracowite życie 2-go lipca 1948 roku.

Prof. Pomianowski był wielkim autorytetem w zakresie budownictwa wodnego, był twórcą wielu podstawowych koncepcji i rozwiązań w gospodarce wodnej, był znakomitym wychowawcą całego międzywojennego pokolenia inżynierów wodnych, był wreszcie nieocenionej wartości rzeczoznawcą, doradcą bądź projektodawcą we wszystkich poważniejszych pracach z zakresu wodociągów i kanalizacji oraz budownictwa wodnego, dokonywanych na obszarze całej Polski. Był poza tym stałym rzeczoznawcą w Ministerstwie Robót Publicznych do spraw wodociagowych i kanalizacyjnych oraz do nadzoru i opiniowania projektów, związanych z budową miast Ulenowskich. W latach 1928—39 był członkiem Rady Technicznej do spraw morskich przy Ministerstwie Przemysłu i Handlu. Będąc od 1904 roku rządowo upoważnionym inżynierem cywilnym oraz rzeczoznawcą sądowym prof. Pomianowski wykonał szereg projektów i budowli; do ważniejszych wśród nich należy zaliczyć: kanalizację m. Lwowa, zakład elektryczny w Myczkowcach, takiż zakład w Jazowsku, zakład w Koronowie na Brdzie, w Sochaczewie na Bzurze, w Zurze na Wdzie, kanalizację Wieliczki, kanalizację i wodociąg w Chrzanowie i Gdyni, wodociąg w Równem, projekt kanalizacji Wielkiej Warszawy, zbiornik w Rożnowie na Du-

najcu i szereg gospodarstw rybnych; łącznie z prof. Łopuszańskim projektował zakład w Uniżu na Dniestrze. W wielu wypadkach realizację projektów poprzedzały badania laboratoryjne, wykonywane przez profesora Pomianowskiego na modelach budowli wodnych; do takich zaliczyć można między innymi: badanie upustu w grobli Zuru, głównego przelewu burzowego kanalizacji m. Warszawy, wydatku kanałów o przekroju kołowym, upustu na zaporze w Koronowie i inne.

Wyniki powyższych badań były publikowane bądź w specjalnych sprawozdaniach, dotyczących prac laboratorium wodnego na Politechnice Warszawskiej, bądź w „Czasopiśmie technicznym“ lub w „Przeglądzie technicznym“. Tak np. w latach 1931—32 ukazały się sprawozdania z badań: nad modelem głównego przelewu burzowego kanalizacji m. Warszawy, nad wydatkiem rury o przekroju kołowym i wreszcie nad modelem zapory na rzece Brdzie w Koronowie. Poza tym prof. Pomianowski zostawił po sobie wiele oryginalnych przyczynków naukowych z których wyliczymy tylko niektóre. W 1912 roku ukazało się studium nad natężeniem i rozkładem opadów deszczowych, drukowane w „Zeitschrift für Gewässerkunde“; o ruchu burzliwym podkrytycznym, w „Przeglądzie Technicznym“ 1922; hydrologia Dunajca, w „Czasopiśmie Technicznym“ 1931; Die Wahrscheinlichkeit des Verkommens von Regen grosser intensität in einem bestimmten Zeitraume, w „Gesundheitsingenieur“ 1928; referat na kongres hydrotechniczny w Barcelonie w roku 1928 pod tytułem: The probability of occurrence of the annual average maximum and minimum flow of the river Dunajetz and the periodic cycles of such flow; wytrzymałość Flyszu Karpackiego w „Przeglądzie Technicznym“ 1946 r. i inne.

Z drukowanych prac prof. Pomianowskiego wymienić należy: „Budowę wodociągów“, Lwów 1913, napisaną wspólnie z profesorami Ciechanowskim i Matakiewiczem, oraz „Hydrologię“, której trzy pierwsze części były napisane wspólnie z profesorami Rybczyńskim i Wójcickim jeszcze przed wojną, czwarta zaś część została wykończona przez profesora Pomianowskiego po wojnie w Gdańsku. Podręcznik ten w wielu działach oparty był na doświadczeniach anglosaskich, francuskich i włoskich, pewne zaś działy, jak np. obliczenie światła mostowych bądź teoria lewarów, stanowiły oryginalne przyczynki naukowe prof.

Pomianowskiego. W postaci skryptów ukazały się podręczniki o siłowniach wodnych, o jazach, zaporach, o fundamentowaniu i inne.

W uznaniu wielu zasług tak naukowych jak i technicznych Rząd Polski odznaczył profesora Pomianowskiego orderem Odrodzenia Polski kl. III.

Najbliżsi współpracownicy i koledzy profesora Pomianowskiego, profesorowie Rodowicz i Czetwertyński, umieścili o nim w Nr 9 „Gospodarki Wodnej“ we wrześniu roku 1948 pośmiertne wspomnienie, kończące się tymi słowy:

„Każdego, który bliżej się stykał w pracy ze ś. p. Profesorem, musiała uderzyć Jego niezwykła prostota i ujmujący sposób obejścia. Zwracając się do Niego jak do wielkiego znawcy i uczonego o radę czy wskazówki, można było być pewnym, że się spotka z niezmiernie serdecznym i przyjaznym stosunkiem, ojcowską radą i opieką. Trudno było z nim współpracować bez uczucia głębszego szacunku i miłości do Jego osoby. Zmarły ze swoimi wychowankami i współpracownikami nie tylko dzielił się swą wiedzą, potrafił również przelewać swój zapał do pracy i umiłowanie hydrotechniki. Toteż pamięć o Zmarłym nie zaginie wśród obecnego pokolenia hydrotechników polskich, a my wszyscy Jego wychowankowie i współpracownicy, którym przypadło w udziale kształcenie dalszych pokoleń hydrotechników, poczytywać będziemy za swój święty obowiązek wzorowanie się w pracy na przykładzie naszego Mistrza i postaramy się, w miarę sił i możliwości swoich, przekazać swym wychowankom Jego zapał, umiłowanie zawodu oraz pamięć o Nim, składając w ten sposób hołd czcigodnej postaci ś. p. Profesora Karola Pomianowskiego“.

Jan Adam Piotrowski

Ś. p. Roman Poplewski
(1894—1948)

Profesor Roman Poplewski urodził się 6-go sierpnia 1894 roku w Rychtalu koło Oleśnicy. Studia lekarskie ukończył w Genewie w roku 1919, a kontynuował je w Paryżu, Warszawie, Lipsku, Wrocławiu, Berlinie i Londynie. Jednocześnie